

TABOR

Leto: III.

Maribor, nedelja 21. maja 1922.

Številka: 116.

Poslanice demagogov.

Stepan Radić, predsednik Hrvatske republikanske seljačke stranke, je objavil v Novačanovi »Naši vasi« svojo prvo epistolo »Vsemu slovenskemu narodu, posebno kmetom in delavcem.« Tu ugotavlja, da se je dne 12. t.m. spoznal s »pisateljem in novinarjem« Antonom Novačanom glede ozke zveze med obema strankama. V apostolskem tonu poučuje Slovence o »človečanski in republikanski državi,« ki jo bodeta ustvarila on in Novačan vsem Hrvatom in Slovencem. Naposled se podpisuje takole:

»V Zagrebu, glavnem mestu Hrvatske in vseh Hrvatov, dne 12. maja 1922,

Stjepan Radić,

predsednik Hrvatske republikanske stranke in Hrvatskega bloka.«

Evropsko misleči človek, ki ni izgubil svoje razsodnosti in političnega razuma v našem orientalskem ozračju, kjer se strankarski, plemenski in verski spori pretiravajo do absurdnosti, bo s sarkastičnim smehljajem odložil ta dokument politične psihologije in se vprašal: do kakih neverjetnosti se še bomo povzpeli?

Da naše duševno ozračje ni zdravo, o tem ne dvomi nikdo več. Predvojna mentaliteta, predvojne klike nimajo nobenega usmiljenja z nežno Sneguljico, ki se ji pravi Jugoslavija. Od vseh strani dobiva klofute in vendar služi udano in zvesto.

Separatistični krogi radi barantajo s publico o srbskem balkanstvu. Pojem balkanstva res obstoja. Po zapadnoevropskih nazorih pomeni: politična nevednost, temveč z in-stinktom. Razine sekte in stranke se zagrizujejo v divji fanatizem, voditelji so trmoglavci in nedostopni, ne popuste za nič; iz osebne užaljenosti delajo velikanske škandale in če ne gre po njihovem, pljunejo v skledo, iz katere so malo prej zajemali in postanejo sovražniki države.

To je balkanizem, in ta balkanizem očividno ni geografski, še manj plemenski pojem. Doma je povsod, kjer se vladajo stari mentaliteti, kjer niso najširše mase v samem sebi doživle in predelale demokracije, široke evropske demokracije z vsemi njenimi komponentami.

Kakšen prilikavec je tak-le Radić ali Novačan pred evropskim politikom, voditeljem demokracij, mas, mozem, ki ima ne samo znanje, marveč tudi značaj, ne samo ideje, marveč tudi izkušnje in tisto, čemur se pravi čistost...

Krivda pa ni na Radiću in njemu podobnih ljudeh orijentalnega političnega nazora, krivda je na naših razmerah. Ljudje Radićeve sorte bi bili na zapadu nemogoči; njihove politične ambicije bi se ne mogle razviti, ostali bi nepoznani in skromni ter taki tudi umrli. Njihov mentalitet bi se pokazal samo v ozkem krogu: v družini, v sponu s sosedi, v občinski ali farni politiki.

Revolucija na Bolgarskem.

Kralj Boris pobegnil iz Sofije. — Izgredi komunistov.

Beograd, 20. maja. (Izvirno.) Iz jajoče vesti si povsod nasprotujejo. Nekateri listi celo poročajo o spopadih med komunisti in kmeti.

Beograd, 20. maja. (Izvirno.) Iz Bolgarije prihajajo alarmantne vesti. Železniški promet je malodane ustavljen. Prevažajo se samo številni vojaški transporti. Po vsej državi se vrše veliki komunistični izgredi. V mnogih krajih so prevzeli oblast že komunistični sovjeti, katerim se je baje pridružil velik del vojaštva in varnostne straže. Vlada je poslala v boj proti komunistom oborožene kmete, ki so ponekod povzročili med delavstvom pravo pokolje. Tudi v Sofiji je prišlo do krvavih pouličnih bojov. Vladi se dosedaj še ni posrečilo postaviti miru. Položaj je zelo kritičen.

Iz ministrskega sveta.

Beograd, 20. maja. (Izv.) Na včerajšnji seji ministrskega sveta so se pričela poročila iz Geneve. Dr. Ninčiču so se poslala nova navodila. O posojilu se je vršilo čisto kratko posvetovanje. Vlada je sprejela dve novi ponudbi, eno francosko in eno angleško. Z zastopniki ponudnikov se bo pogajal namestnik ministrskega predsednika Trifković. Sklenilo se je, da dobe vsi gostje ob priliki kraljeve poroke 25% popust na železnici. Danes se pričakuje prihod ministra Kumanudija in

Staniča. Takoj po njihovem prihodu se skliče seja ministrskega sveta.

Beograd, 20. maja. (Izvirno.) V finančnih krogih se je danes dopoldne govorilo, da je ameriška vlada sporočila naši vladi glede ameriškega posojila sledeče: 1. da ne dovoli posojila, predno se obe vladi tozadevno ne spoznameta, 2. da se stem posojilom ne sme križati noben, dosedaj v inozemstvu napravljeni dolg in 3. da se mora v prvi vrsti urediti vprašanje svojčas v Ameriki najetega vojnega posojila.

Za 20-letno pogodbo male antante.

DKU Pariz, 20. maja. Genovski poročevalec »Petit Parisien« doznava, da se je ministrski predsednik dr. Beneš pred vsvojem odhodom iz Geneve pogajal z jugoslovenskim zunanjim

ministrom dr. Ninčičem glede zvezne pogodbe, ki naj bi se sklenila med Českoslovaško, Jugoslavijo in Rumunijo za dobo 20 let.

Po zaključku genovske konference.

DKU Genova, 19. maja. Po zaključni seji genovske konference, ki se je vršila danes dopoldne ob 11. uri, je priredil Lloyd George zastopnikom italijanskega časopisja banket. Na banketu je imel Lloyd George govor, v katerem se je spominjal zgodovinskih

zvez med Italijo in Anglijo ter obljubil Italiji podporo s surovinami. De Facta mu je odvrnil, da si bo Anglija s tem, da podpre Italijo s surovinami, pridobila novo zahvalo in simpatije Italije.

Sklepi vsruskega sovjetskega komiteja.

DKU Moskva, 19. maja. Po sprejemu Joffejevega referata o genovski konferenci je sprejel vsruski centralni komitej sledečo resolucijo: Pozdravljamo nemško-rusko rapalsko pogodbo kot edini izhod iz današnjega težavnega položaja, kaoša in vojne nevarnosti. Kot smernico za naše odnose s kapitalističnimi državami priznavamo samo pogodbe te vrste. Naročamo svetu ljudskih komisarjev in komisarijatu za zunanje zadeve, naj vodita politiko v tej smeri dalje. Izrecno določamo, da se sme oddaljiti od tega tipa pogodb edino le v slučaju, da bi bilo to v posebno korist delavnih mas sovjetske Rusije.

frankfurtske sklepe. Zastopniki socialističnih strank priznavajo gospodarsko in moralno najnost plačevanja reparacijskih zneskov, protestirajo pa proti takemu tolmačenju dotičnega člena versajske pogodbe, da bi katera velenja imela pravico sama naložiti Nemčiji sankcije. Delavstvo, ki je pripravljeno, da za vsako ceno vzdrži mir, bo vedelo preprečiti morebitno vojaško sankcijo. Spore, ki izvirajo iz različnega tolmačenja versajske pogodbe, naj razsodi nepristransko razsodišče. Delavske organizacije bodo vporabile vsa sredstva, da pridobe tej ideji veljavo. Ker smatrajo, da mora organizirano delavstvo strogo kontrolirati haško konferenco, bo sklicana v tem mestu tudi delavska konferenca.

Sklepi delavske konference v Bruslju.

DKU Bruselj, 20. maja. (Wolff.) Tukaj zbrani zastopniki angleške delavske stranke (Labour Party), francoske socialistične stranke in belgijske delavske stranke so sprejeli sledečo resolucijo: Zastopniki vseh treh strank ugotavljajo, da je čvrsta volja proletarijata, da njegovi zastopniki delujejo vzajemno in složno in na ta način utrjujejo mir, ki ga izigravajo vlade s svojimi budalostmi. — Glede možnosti vojaške zasedbe ruhrskega ozemlja opozarja resolucija na amsterdamske in

Borza.

Zagreb, 20. maja. (Izvirno. Predborza, poročilo Zadrzne banke v Zagrebu.) Dufaš 0.70, Berlin 23.50, Milan 3.55, Pariz 6.25, Newyork 67.77, Praga 1.317, Budimpešta 8.875.

Curiah, 20. maja. (Izvirno. Predborza.) Pariz 47.55, Zagreb 1.86, London 23.33, Berlin 1.75, Dunaj 0.051¹/₂, avstr. žig. krone 0.05¹/₂, Praga 9.97, Milan 26.75, Bukarešta 3.92, New-York 5.124¹/₂, Budimpešta 0.65, Varšava 0.13.

Naš milje dopušča, da se taki ljudje razvijajo kakor rastline, ki jih vrtnar presadi v dobro pognojeno zemljo. — Svojo hrano črpajo iz nedozorelosti in primitivnosti širokih ljudskih slojev, iz napak inteligence, iz slabosti režima, v nemali meri jim pomaga tudi narodna pretoklost, ki se v ljudski psihi križa z izpremembami sedanjosti....

Znani sociolog in psiholog Gustave Le Bon podaja v svojem delu »Psihologija mase« sledečo karakteristiko demagoga: »Voditelj mase se je dal v začetku sam voditi. Na to ga je hipnotizirala ideja, kateri je pozneje postal apostol. Ta ideja ga je tako obvladala, da je izginijo izpred njega vse, kar je bilo izven nje in da se mu vsaka nasprotna misel dozdeva zabloda ali predsodek. Tako je na pr. Robespierre, hipnotiziran od Rouseaujevih idej, uporabljal inkvizitorska sredstva, da bi razširil te ideje.«

Taki voditelji se pojavljajo povsod tam, kjer ljudske množice niso tako daleč prekvašene s kulturo, da bi mogle svoje voditelje neprestano kontrolirati in jih držati v šahu.

Radić je tip demagoga, za njim caplja sorodni mu megaloman Novačan. Brez psihološkega proučevanja so nam taki tipi neumljivi. Če analiziramo njihova dejanja, spoznamo ohrise njihove duše.

Tudi Pašić ni politik evropskega krova. Toda sivolasi voditelj srbskih radikalcev ima za sabo častljivo preteklost. Noben nasprotnik mu ne more odreči ogromnih zaslug za Srbijo in nikdo ne trdi, da njegova politična taktika ni bila v takratnih razmerah umestna. Radić nima politične preteklosti. Njegova politična vloga v prejšnjem hrvatskem saboru je komaj nadkriljevala politični pomen kakšnega Stjepana-Zagorca. Na površje so ga spravile velikanske zgodovinske izpremembe, na katere niso bile pripravljene niti ljudske mase niti inteligence in narodni voditelji. Vojna je brezobzirno teptala zakone in vsako pravo, s slastjo je opljuvala moralo in se rogala čednostim. Verižniška kultura je omamila meščanske sloje, potisnila intelektualca v ozadje in do skrajnosti razmazala proletarske vrste. V tem ozračju, ki ga pojačujejo tudi posebne razmere, ki so nastale po prevratu v naši domovini, vznika proces, razvijajoč se pred našimi očmi: atomizacija ljudskih mas, neprestane metamorfoze intelektualcev, absurdna trmoglavost voditeljev. To ustvarja v našem javnem življenju tisto »gluho lozo«, ki se v nji izgublja vsaka razsodna misel in človek jasnih nazorov in trdnih načel izgublja vero v lastni razum...

Masaryk, politik evropske veličine, filozof, čigar sloves je že pred vojno segal daleč na zapad, govori večkrat o sodobnih političnih in socialnih problemih. V svojih epistolah neprestano poudarja, da je demokracija zelo važen eksperiment, ki zahteva mnogo pazljivosti, znanja in vestnosti, če hočemo, da bo dosegla svoj cilj. Kako neizmerno revni in mali so naši dema-

gogi napram politiku-filozofu in kako plitve, nerazumljive so njihove »poslanice« nasproti logiki, jasnosti in globini Masarykovih izjavjanj.

Radičeva »človečnost« in agrarno-socialistična zmes njegovega programa! Ali je človečnost lastnina katere sekte, stranke, plemena? Ali ni bila težnja po človečnosti, po socialni pravdi, po duhovnem osvobojenju človeka, cilj najrazličnejših verskih, socialnih in političnih pokretov v vseh dobah in pri vseh narodih? Ali je »človečnost« monopol hrvatskega seljaka - republikanca? Da omenjam samo eno: Ni li Dostojevskij odkril veliko več človečnosti in ljubezni do »malega človeka« kakor neoriginalni kompilator Stjepan Radić? Koliko derviške opojenosti in orientalskega fanatizma je v Radičevem partizanstvu, ki odklanja s pickovickovsko gesto danes edino resno orožje pametnega politika: dober kompromis?!

Atomizacija, ki jo povzročajo taki voditelji in psudovoditelji, je težek greh na našem narodu in bo končala z absurdnostmi, če ne pride pravočasno k iztrenjenju. Za Evropejca-zapadnjaka je jasno, da v tej »gluhi lozi« ne more nastati republika, ki bi ne spominjala na mehške »ljudovlade«.

Rešitev teh vprašanj pa ni odvisna od širokih ljudskih mas, ki so v bistvu še neorientirane in po naravi zdrave, temveč leže ključki tam, odkoder prihajajo razne ideje, idejice in laži-ideje, kjer vznikajo programi in politična gesla, kjer leži vsa teža odgovornosti pred svetom in zgodovino - v jugoslovanski inteligenci. Beseda »inteligent« postaja že nesimpatičen pojem. Treba jo je očistiti in ji dati v narodnem življenju oni pomen, ki ga ima sol za hrano, luč za temo...

Ignotus.

Angleška politika po Genovi.

Londonski »Observer« prinaša po vsah znakih inspiriran članek, katerega se lahko smatra kot epilog genovske konference. List konstatira, da bo Genova pomenila razmejitven kamen za Evropo, Evropa je res razdeljena, toda ne več na temelju odredb premirja. Ideja, da vojaški položaj 1. 1918. velja kot trajna slika Evrope, je za vedno pokopana. Konferenca v Genovi je prisilila narode Evrope, da računajo z bodočnostjo, a to je ravno njen definitivni uspeh, ki bi bil še večji, ako bi popolnoma sodelovala tudi Francija.

List pobija francosko trditev, da zadržanje Lloydja Georja ni bilo mišljenje Anglije. Tudi ako bi Lloyd Ge-

Ivan Kejžar:

Zgodovina Slovanske čitalnice v Mariboru.

(Govor ob proslavi 60-letnice.)

»Zato priseži vsak al' mlad al' star, da mu za srečo reda zmir je mar, zato si voli rodoljubov zbor, za mesto geslo svoje: Maribor!
dr. Lovro Toman.

Pred 17. junijem 1. 1861. niso imeli Slovenci v Mariboru, pa tudi drugod, nobenega središča. Rodoljubi, ki jih je bilo že takrat v Mariboru jako mnogo, so hodili nemo drug mimo drugega, ker se niso poznali, pravi Majejger v svojem govoru ob 20 letnici Slovanske čitalnice. Število časopisov je bilo zelo majhno »Novice«, »Danica« v Ljubljani, »Glasnik« in »Priatelj« v Celovcu. Edine »Novice« so prihajale v takrat jedino mariborsko Picksovo kavarno, sedanjí Oficirski dom in še te ni plačeval kavarnar temveč takratni župnik-pri Sv. Barbari v Halozahé Nemci so se nad časopisom jezili in nek poznani nemškutar, ki ga pa žalibože nikjer ne imenuje, je odnašal »Novice« na nek kraj, ki se ga navadno ne imenuje, češ, da je tam prostor za čitanje slovenskih časopisov.

orge odstopil, bi se angleška politika ne spremenila nitj za dlako. Zelo resno se dalje bavi z napetostjo odnošajev med Anglijo in Francijo. Ako bi antanta izginila, bi se zgodilo to iz razloga, ker bi angleški življenjski interesi, ako bi ona izginila, več trpeli, kakor pa ako izgine ta. Antanta kot zunanji izraz mirovanja, nezaposlenosti in gospodarske pogube ne more obstojati več. Ves čas konference je bilo negiranje vedno delo Francije. Angleški narod bi v slučaju novih volitev gotovo glasoval za trgovino in delo, pa tudi za bodočnost francosko - angleških čuvstev bi bilo boljše, ako bi antanta izginila.

Angleška spoznava, pravi list dalje, teže ruskega problema, ki je vtesnjen med dva čisto različna gospodarska sistema. Toda ravno francoska politika je povešala Rusom samozavest ter odprla vrata oportunističnim Nemcem. Na koncu pravi list: Poincaré nas je v Genovi resničnost postavil pred odločitev: za Evropo in popoln mir, ali pa za antanto, izključenje Rusije in priključenje Nemčije. Ako se je res treba odločiti, potem ni nobenega dvoma, za kaj se odločimo.

Te besede angleškega lista, ki stoji blizu vladi so zelo pomembne in zelo resne ter kažejo, da je razsul antante skoro gotovo neizbežen in da je le še vprašanje kratke dobe, kdaj pride do definitivnega preloma. To je velevažen dogodek, najvažnejši po svetovni vojni in od njega bo odvisna še dolga desetletja in morda tudi stoletja velika svetovna politika. Radi tega je za nas najvažnejše to, da se čimprej odločimo na katero novo skupino se naslonemo. Odločitev pa ne bo lahka, ker iskrenosti ne bo ne na eni, ne na drugi strani, vsaj veliko ne. Izbirati nam bo treba med skupino Anglije s Slovanom sovražnim kramarjem Lloydom Georjem in Italijo, našo največjo sovražnico ter med Francijo, ki nas rabi v prvi vrsti za to, da bi ji držali na vzhodu v šahu Nemce. Vendar pa smo mnemja da bo vedno boljše postaviti se na stran Francije, nego na stran Anglije in Italije.

Politične vesti.

* **Popravek.** V včerajšnji našo notico o sporazumu z Italijo se je vrnila velika napaka. Luka Baroš pripade po tem sporazumu nam in ne Italiji.

* **Ubogo slovensko ljudstvo.** Ni ga ljudstva na svetu, za katerega bi bil v skrbeh toliko voditelji in odrasleniki, kakor za slovensko. Na stotine jih je črnih, črnkastih, rdečih, rdečkastih, modrih in modrikastih ter vijoličastih in vsi pripovedujejo dan za dnem slovenskemu ljudstvu, kako slabo se mu godi sedaj in kako dobro se mu bo godilo, ako pojde za njimi. Vsak posebej mu obljublja odrešenje in zveličanje, ako veruje vanj ter prokletstvo in pogubljenje, ako ne verujejo njim. Ubogo naše slovensko ljudstvo, v katerega naj veruje, da bo zveličano, ko jih je toliko in vsak je edini. Kraljevsko

Dne 14. julija 1861. je sklical dr. Janko Serbec, takrat kocijant pri naravnosti otroško veselje. Glejte, kdaj šega staroste Sokola, dr. VI. Serbca, mariborske rodoljube, okrog 12 po številu, v gostoljubno hišo svojega šefa, kjer se je položil temelj Slovanski čitalnici. Že 17. istega meseca so bila sestavljena in predložena pravila, ki so bila 4. sept. potrjena.

Slovenci so imeli s svojo čitalnico naravnost otroško veselje. Glejte kdaj in kje si je upal v Mariboru bivajoči Slovenec kakega drugega Slovenca slovensko nagovoriti, pišejo »Novice« leta 1861. »V gostilni? Bi li ne bilo to nevljudno, ker sede pri sosednji mizi ljudje, ki so našega jezika neumi? Ali na ulici? Sem in tja prihajajo znanci, ki nas bodo imeli za sebičnike. Ali v uradu? Tam nas naš sodrug ne razume, mi bi ga s slovensko govorico razžalili. Naši nemški someščani pred 20. okt. 1860. o kakih ravnopravnosti še sanjali niso. Nekega Slovenca je kromar tako dolgo dražil s tem, da mu je razkladal avstrijske in Tagespoštine resnice, da se je moral kot gost posloviti od one gostilne. In še sedaj, dolgo po 20. okt. t. l. odgovori večina naših Nemcev, ako jim ponudiš »Ost in West« časnik, ki je Slovincem priazen v svoji enako-

časť med vsemi slovenskimi demagogi pa si je priboril nedvomno dr. Novačan, »predsednik slovenske kmetске in delavske republike«. V svojem glasilu »Naša Vas« pripoveduje »ubogemu slovenskemu ljudstvu«, da bo živelo kakor ptiček v gozdu brez skrbi in brez težav, brez vsakih obveznosti in brez davkov in vsega podobnega neprijetnega, če bo pristopilo k edino pravi republikanski veri. Pa tudi za krščansko-katoliško vero se zavzema ta republikanski kralj demagogov, kakor njeov učitelj veliki duhoven Stipica Radić, ki pozdravlja svoje res ubogo zatelebano ljudstvo s »Hvaljen Isus! Čudne, prav paralične metamorfoze se gode s tem velikim apostolom slovenske republike. Nekoč, ko je pisal še literarno in ne politično »Našo vas« je bil brezverec, sedaj je prvi zaščitnik vere; nekoč, ko je bil v jugoslovanski državni službi, je bil Jugosloven, sedaj je slovenski separatist. Ko so mu dali srbski zemljoradniki pare, da je lahko začel izdajati svojo »Našo vas« je bil zemljoradnik, sedaj, ko ga podpira Radić, pa je republikanec. Slava takim značajem in blagor ubogemu slovenskemu ljudstvu, ki ima toliko in takih odrešenikov. Če jih pride še par, bo od samega odrešenja lahko poginilo.

* **Hud poper.** Hud poper je nasul dr. Novačan v juho »Straži«, »Slovenca«, »Jugoslaviji« in vsem ostalim podobnim listom, ki so napadali samostojne, da so nasilno razbili Novačanov shod v Središču prošlo nedeljo ter dr. Forcesina, da je nasilno razpuštil njegov shod. Mi smo prinesli takoj v ponedeljek izvirno poročilo, v katerem smo konstatirali, da je dr. Novačan sam odpovedal shod ter na poziv vladnega komisarja izjavil, da ne govori. Klerikaleci in njihovi bratje pa so šli preko tega ter lagali, da je vladni komisar samooblastno razpuštil shod. Sedaj pa čitamo v »Naši Vasi« Novačanovo poročilo o njegovem shodu v Središču in v tem poročilu priznava tudi sam, da je shod on (dr. Novačan) odpovedal, ter da torej ni bil razpuščen nasilno. Kaj porečejo k temu klerikalni lažnjivi? Bodo li toliko pošteni ter vsaj sedaj, ko so od Novačana samega postavljani na laž, priznali, da so lagali?

* **Komunistična revolucija v Bolgariji?** Iz Bolgarije prihajajo alarmantne vesti, da je izbruhnila komunistična revolucija. Vesti je treba sprejeti z vso rezervno.

* **Poljska pristopi k Mali antanti?** Na Dunaju se bo vršil v torek sestanek poljskega zunanjega ministra Skirmunta s poljskimi poslaniki v Bukarešti, Beogradu, Budimpešti in Pragi. — Zatrjuje se, da gre za odločitev v vprašanju, ali Poljska pristopi k Mali antanti.

Darujte za 'Sklad otroške bolnice' v Mariboru.

pravnosti: »Tega ne čitam«. A mi Slovenci odpuščamo vsem takim in tudi onim, ki so nam združivšim se »Windische Rüpel« rekli in hočemo ostati zvesti našemu namenu, da služimo našemu narodu in da se s poštenimi Nemci dobro in vedno boljše sporazumemo. — Kako kruto so se dobrhotni Slovenci varali, bo razvidno iz poznejših izjavljanj.

Kedaj je bil pravzaprav ustanovni občni zbor Slovanske čitalnice, se ne da dognati, kajti vse ustanovne listine so bile povodom neke poznejše slavnosti, ker so jih v neprevidnosti razgrnili na ogled, najbrže od kakega dobrega nemškutarskega prijatelja, ukradene. Slutim pa, da je bil 17. julija 1861., vsaj delovanje se je takrat začelo, kajti meseca avgusta pišejo »Novice«: »In glej, tujec, ako te naša stvar zanima, stopi pri g. Šramlu skoz nekaj stopnic v prav mičen uhod in tam vidiš zlat napis »Slovanska čitalnica«. Odpri duri in videl boš v prostorni sobi odlične slovenskega rodu. Vse slike je poklonil društvu za vse dobro, pravo in lepo uneti g. dr. Dominkuš, naš steber. Čitatelji se že pridno shajajo in se vesele domačega duševnega kruha. Tudi naša pohlevna knjižnica se množi z darovi naših društvnikov in

Dnevna kronika.

CENJENE DOPISNIKE opozarjamo, da dopisi, ki pridejo v uredništvo po 10. uri dopoldne, za številko dotičnega dne ne morejo več priti v poštev.

—o—

— Prislilni klerikalni značaj Dravskega polja. Od opazovalca na Dravskem polju smo prejeli sledečo karakterizacijo klerikalcev, ki jo radi priobčujemo: Par vrstic iz življenja pod klerikalnim jarmom. Po vojni sem bil prisiljen prevzeti službo v nekem klerikalnem špekulativnem zavodu, katerega glavni odbornik je bil obenem tudi narodni poslanec. Ne pišem brošure, kakor Sušteršič in nimam nikakih pritožb čez mojo lastno osebo, kar se tiče službe, pač pa se lahko oddahnem kot bivši Sokol, da sem rešen triletne službe v njihovem taboru, v katerem sem moral mirno trpeti njihovo politično strankarsko zagrizenost in osebeno sovraštvo proti vsakomu, ki ne piha v njihov rog ter se ne trka na prsa klečeč na kolnih, kadar oni ukazujejo. Vsak inteligent človek, bodisi uradnik, bodisi delavec, ki pride v njihovo službo je nevaren element, katerega zasledujejo celo še ponoči, kje spi, s kom govori in kaj govori in ali govori z dušo ali le z jezikom v njihovem smislu. Za ta posel imajo svoje posebne ogleduhe. Vse to sem tekom treh let skusil sam, a znal sem se tako maskirati, da so mi »precej zaupali«. Sreča je bila le, da niso vedeli, pri državnoborskih volitvah, v katero skrinjico sem vrgel krogeljico. Oziraje se na službo, sem jim potem seveda moral lagati, da je samoobsebi umevno, da sem jo vrgel v njihovo. Radi tega sem imel vsaj za par mesecev mir. Toda nočem biti krivičen, zato počem resnici na ljubo povedati, da sem imel tudi med duhovniki obilo prijateljev, ki so bili popolnoma mojega mnenja in se še danes nahajajo v težkem položaju kot kaplani, ker imajo stalno za petami ogleduhe in morajo ako nočejo, da jih zaprejo v samostan, trobiti v njihov rog. Napredni so, a se boje za svoj kruh in zato molče in so politično mrtvi. Med temi sta na Dravskem polju tudi dva župnika, ki se brigata le za dušno pastirstvo in svoje gospodarstvo, sta daleč od vsake klerikalne politike in po mišljenju skozi in skozi napredna. Imen njihovih ne smem izdati, ker sicer bi padla po njih vsa klerikalna vojska. Cenim pa jih in naj jih ceni tudi vsa poštena javnost, ker jim je sleparstvo in zahrbtnost greh, ko i drugim klerikalnem gospodom osobito s kravatami, najlepša čednost, program in dobiček za njihov žep, s katerim slepe ubogo ljudstvo po deželi ter hujskajo proti državi le zato, ker slučajno niso na vladi.

— Z neverjetno zanikernostjo so ravna pri nas s strokovnim šolstvom. Že od novega leta ni vlada izplačala učitelstvu nagrad za nadure. Tozadevna naredba celotnega ministristva z dne 15. junija 1921. se za strokovne šole

drugih nam prijaznih Slovanov. Za izobraževanje v slovenskem petju se trudi zlasti v glasbi odlično znan domoljub Ivan Miklošič in naši iskreni pevec pod slavnim vodstvom obetajo gotovi uspeh.

Prvi odbor je bil sestavljen sledeč: dr. Janko Serbec, predsednik; prof. Josip Suman, tajnik; dr. Paulič, blagajnik; dr. Ferdinand Dominkuš, prof. Božidar Sinko, prof. Majejger in učitelj Ivan Miklošič, odborniki.

23. avgusta 1861. sta posetila čitalnico dr. Lovro Toman in knezoškof A. Martin Stomšek. Dr. Toman je ob tej priliki zložil na čitalnico pesem »Maribor«, ki jo je pozneje Miklošič uglasbil, medtem ko je knezoškof pristopil kot član ter daroval čitalnici 100 goldinarjev. Tudi vladika Juraj Strossmayer je poslal čitalnici iskren pozdrav, kateremu je priložil 200 goldinarjev. Čitalnica, ki je štela ob ustanovitvi nekaj čez 30 članov, se je začela takoj krasno razvijati. Prirejala je pridne »besede«, izlete v okolico, gojila petje in družabnost.

Ze prihodnje leto, 3. avgusta 1862. je proslavila svojo obletenico s sijajno uspelo narodno slavnostjo.

(Dalje prihodnjič.)

sploh ne upošteva, čeprav člen 6. imenovane naredbe to izrecno zahteva. — Učiteljstvo vseh trgovskih šol v Sloveniji je vsled tega sklenilo, da opusti odslej vse nadure. Nadaljnja posledica je, da zapuščajo glavne učne moči t. j. komercialisti službo na teh šolah in odhajajo v zasebne službe, kjer imajo najmanj 2 do 3kratne prejemke dosežane državne službe. Trgovskemu šolstvu preti popoln pogin. Ali res nimamo pametnih ljudi, ki bi ta neverjetni škandal preprečili?

— Uradni dan Trgovsko-obrtniške zbornice se vrši prihodnji teden izjemoma v torek, dne 23. t. m. dopoldan. Trgovski gremij.

— Ustanovitev PTL v Ptuj. V nedeljo, dne 21. maja ob 11. uri se vrši v občinski dvorani v Ptuj ustanovni občini zbor Protituberkulozne Lige v Ptuj.

— Akademije cvetke. V svoji »Najši Vasi« piše znani predsednik Slovenske republikanske stranke dr. Novačan v rubriki »Po svetu« tudi o prorokovanju dr. Bernda o koncu sveta ter pristavlja ob koncu: »Kako more pisati take stvari doktor in kako more najti človeka, ki mu jih zaleži in pusti tiskati? Čudno res, ali še bolj čudno je, kako more doktor pisati in kako more najti ljudi, ki mu tiskajo in čitajo take cvetke kakor so n. pr. njegove v isti številki objavljene besede: »Nasproti mi tulijo in že vzdigujejo svoj bič, nizke špijonske duše že vohajo s svojimi svinjskimi rilci« itd. in kako jih more še celo podpisati s svojim lastnim imenom?

— Dr. Novačan obtožen razžaljenja veličanstva. Znani »slovenski Radič«, dr. Novačan v Celju pride v kratkem pred sodišče radi razžaljenja veličanstva. Srbski kazenski zakon predvideva za razžaljenje veličanstva najmiljšo kazen od 1—8 let. Kaj bo storilo »ubogo slovensko ljudstvo«, če bo za tako dolgo dobo izgubilo svojega »odrešenika«?

— Sanatorij za tuberkuloze v Surdulici. Ministrstvo socijalne politike gradi v Surdulici velik sanatorij za tuberkulozne. V sanatoriju bo prostora za 400 bolnikov.

— Srednje šole v Srbiji. Črni gori in Vojvodini. V Srbiji je 56 državnih in 5 zasebnih gimnazij ter 2 realki. Učencev in učenk na teh šolah je 29.915. V Črni gori je 11 gimnazij ter 4140 učencev in učenk. V Banatu, Bački in Baranji 12 gimnazij in 1 realka s 7191 učenci in učenkami.

— Izdelava državnega grba. Beograjski listi poročajo, da je sklenila vlada, da se izdela grb naše kraljevine v velikem podrobnem formatu, katerega bodo potem prinesle »Službene Novine«, da se z njim rezmarijo tudi širši krogi. Izdelava grba je poverjena Periću Popoviću, načelniku ministristva za javna dela.

— Jugosloven, kandidat za predsednika uruguayske republike. »Jugoslovenska Država« poroča, da kandidira narodna stranka v Uruguayu za predsednika republike Jugoslovena dr. Arturja Sušiča, sina brodolastnika Filipa Sušiča in Švatina na otoku Braču. Jugoslovenov je v Uruguayu samo okrog 1000.

— Bakteriološka postaja v Kragujevcu. Ministrstvo narodnega zdravja zgradi tekom letošnjega leta v Kragujevcu bakteriološko postajo, ki bo služila za pobijanje nalezljivih bolezni v Kragujevaškem in rudniškem okraju.

— Dijaške stipendije. Kralj je podpisal uredbo o spremembah dosedanje uredbe o dijaških stipendijah. Spremenjen je tudi 2 člen v kolikor se nanaša na otroke uradnikov. Dijaki, katerih starši so višji uradniki, nimajo pravice do stipendij. Dijaki, otroci nižjih uradnikov pa dobe stipendije le, ako njihovi starši nimajo nepremične posesti.

— Direktni železniški vozní listki za Avstrijo. Med avstrijskimi in jugoslovenskimi železniškimi zastopniki se je sklenil sporazum o uvedbi direktnih železniških voznih listov za promet med Avstrijo in Jugoslavijo.

— O poučevanju nemščine. V »Moderni revue« št. 8—9 objavlja znani češki literarni historik Arnošt Procházk svoj misljenje o sklepu češko-slov. ministristva za poučevanje nemščine. Procházk sodi, da je ta korak

napačen in škodljiv, dokazuje samo to, da se še vedno nismo rešili avstrijskih narodov. Gotovo je, da se redkokateri dijak neobveznemu predmetu posveti tako, da bi se ga naučil popolnoma, zato pa bi nemščina mogla postati obvezna za onega, ki si jo svobodno izvoli. Nikakor pa ne bo dobro, če bo obvezna za vse dijake, dasi tudi bi si mnogi želeli znanja nemščine. Država potrebuje mnogo uradnikov, obvladujočih poleg državnega jezika tudi jezik tujenarodnih manjšin. Vedno bo boljše in celo potrebno, če bo pošiljala v mešane kraje zanesljive uradnike češke narodnosti, da nadomestujejo rojene Nemce. Iz tega pa ne sledi, da bi se morali naučiti nemškega jezika vsi srednješolski dijaki, saj vendar ne bodo vsi uradniki in še manj uradniki na mešanem ozemlju. Tudi trgovski svet ne potrebuje nemščine neobhodno. K večjemu jo potrebujejo eksporterji v Avstrijo in Nemčijo. Vsled tega je treba, da bi se enaka skrb posvečala tudi francoščini, angleščini in ruščini. Ker nam je prejšnja država vbijala v glavo edinole nemščino, nismo mogli imeti ljudi, ki bi dovolj obvladali francoski, angleški in ruski jezik. Če gre sedaj za reformo in napredek, ne moremo ostati pri prejšnjih metodah in ubijati našemu naraščanju v glavo edino le nemščino. Naj bi se uvedlo obvezno, praktično, kar najmanj »šolsko« poučevanje nemščine, francoščine, angleške in ruščine in sicer tako, da bi si dijaki (ali njihovi stariši) zvolili enega izmed teh jezikov. Priporočljivo pa bi bilo, če bi si izvolili dva jezika. Še zmeraj nam grozi nevarnost germanizacija, zato je ne smemo povečavati tako, da obračamo našo inteligenco k nemškemu virom. Pravi se: kolikor jezikov znaš, za toliko ljudi veljaš, vendar pa bedak, ki blebeta dva dučeta jezikov, ostane kljub temu bedak. Za praktične potrebe prisilimo vsakega dijaka, da se nauči poleg materinščine vsaj še enega jezika. — Ker je tudi pri nas aktualno vprašanje poučevanje nemščine, prinašamo v informacijo mnenje češkega intelektualca.

— Napredovanje romunskih železnic. Razmere na romunskih železnicah se naglo boljšajo, tako da je razlika med sedanjim in položajem, kakršen je bil pred enim letom, zelo velika. — Število vlakov se množi jako hitro. Od 1. febr. do 1. maja letošnjega leta je bilo obratovanih 14 novih vlakov. Tudi dohodki od prometa naglo rastejo. V januarju so znašali 100 milijonov lejev, v marcu 151 in v aprilu že 180 milijonov. Število lokomotiv je znašalo 1300 v januarju, a v maju že 1480. Število lokomotiv se bo tekom maja in junija še povečalo. V teh dveh mesecih se bo obratovalo drugih 65 tovornih vlakov.

— Velikanska razširjenost sifilisa v Ameriki. Kako se je sifilis razširil v Ameriki, priča statistika desetih največjih bolnišnic. Med 18.187 bolniki je bilo 96,6 odstotkov luetičarjev. Od sifilitičnih žensk ki so prišle v bolnico, poteka 70% iz meščanskih krogov. — Osemdeset odstotkov jih je bilo okuženih od lastnih možev. Zdravljenje teh bolnikov stane Ameriko 628.750.000 dolarjev na leto.

— Kri za prijatelja. Dobri prijatelji so danes redka prikazen, najredkejša pa taki, ki bi dali za prijatelja kri. O teh nam priča sledeča vest iz Budimpešte: V sanatoriju »Janos« je bila na režiserju Patoriju izvršena zanimiva operacija. Dva bolnikova prijatelja sta dala vsak po pol litra svoje krvi, da bi rešila Patoriju življenje. Operacija je uspela. Pastori je bil rešen in tudi oba prijatelja sta popolnoma zdrava.

— Iz gladujoče Rusije. Iz Moskve poročajo: V baškirski republiki gladije 92% prebivalstva. Od 892.000 gladujočih se je moglo doslej pomoči samo 2600, ostale pa čaka gotova smrt. V februarju je umrlo lakote 47.700 ljudi.

— En milijon rubljev vstopnine. Seveda v boljševiški Rusiji. Dočim na enem koncu Rusije umirajo milijoni ljudi gladi, so se v Moskvi vršile pod zaščito »ljudskih komisarjev« velike konjske tekme. Vzlic visoki vstopnini, ki je bila določena na 1 milijon rubljev, je bil obisk naravnost ogromen. Takem se je udeležila boljševiška »buržoazija«, ki po svoji potratnosti prekaša aristokracijo carskih časov,

— Argentinski generalni konzul v Zagrebu. V Zagreb je došel generalni konzul Argentine Barrios, in prevzel vodstvo tamošnjega argentinskega konzulata za Jugoslavijo.

— Civilna služba bolgarskih deklet. V Bolgariji je bil sprejet zakon, ki določa, da morajo vse dekleta izvzemši muslimanke odslužiti enoletno civilno službo kot pisarice, šivilje, delavke v tovarnah itd. Koncem maja nastopajo bolgarska dekleta svoje prisilne službe.

— Potovanje okrog sveta na konju. Angleški listi poročajo, da je te dni odšel iz Bombaja nek indijski čudak na pot okrog sveta in sicer potuje na čisto originalen način — na konju.

— Draginjske posebnosti. V Avstriji se pripravlja novo povšanje krušnih cen. Kolač kruha bo stal 810 K. — Od 10. maja stane posamezna številka petrograjskih listov v podrobni razprodaji 100.000 rubljev.

— Marija Terezija in dunajski monarhisti. Dne 15. t. m. je preteklo 250 let od smrti avstrijske cesarice Marije Terezije. Dunajski monarhisti so ta spominski dan izkoristili za habsburške demonstracije.

Dopisi.

Jeruzalem pri Ljutomeru. Vinska trta je prav dobro prezimila z prav malimi izjemami. Letošnje izvanredno neugodno spomladansko vreme je zelo zadrževalo pri delu, kakor tudi pri vegetaciji. Sedaj je pa pomladno vinogradniško delo opravljeno, in zadnji lepi dnevi so tudi povzročili, da trs krasno poganja. Kolikor se že da dognati, je nastavek dovolj obilen. Trta je danes nasproti normalnemu letu 10—14 dni vzadaj, kar se pa seveda pri lepem vremenu prav lahko popravi. Vina je še dovolj v zalogah, vendar so cene pri dobrih kvalitetnih vinih stalne.

Rogaška Slatina. (Drobiž.) »Jutro« je v svoji številki z dne 17. t. m. prineslo notico, v kateri poroča, da je bila v soboto v Rogoški Slatini nevilhta s točo, ki je uničila vse pridelke. Ne bi reagirali, če bi ne bil opravičen sum, da je uredništvo »Jutra« nasledlo zlobnežu, ki hoče namenoma škodovati zdravilišču. Vsakdo bo razumel, da nihče ne gre rad v zdravilišče, kjer je toča vse pobila. Pribijemo torej, da je notica povsem neresnična, kajti domačini tudi o kaki poplavi in oviranem železniškem prometu ne vemo ničesar. — V poletnih mesecih je med Krapino in Rogoško Slatino živahen vozovni, med Zagrebom in Rogoško Slatino pa še živahnejši avtomobilni promet. Domačini kakor tujei se zgražajo nad škandalozno cesto v Brezovcu, Rjavici in Trziču. V interesu tujskega prometa pozivamo rogaški okrajni odbor, naj ukrene takoj vse potrebno, čeravno bo treba mnogih gmetnih žrtev. — V sosednjem Sv. Križu razširjajo šolo že nad štirideset let, a se doslej še nič ne pozna. Zdraviliški gostje iz Srbije in Hrvaške, ki se zanimajo za naše šolstvo, bodo odnesli o nas lepo mnenje, če najdejo pri nas v lepem in bogatem kraju šolo s poldnevniim poukom in nabitimi razredi, mi pa se hvalimo s cvetočo narodno šolo. Radovedni smo, kako dolgo še bodo šolske oblasti prenašale trmo križevskega krajnega šolskega sveta.

Zidanimost. Orožnik Kuhar je hotel otvoriti steklenico piva s tem, da je udaril z njo po mizi. Razbila pa se je steklenica ter mu je steklo tako ranilo desno roko, da je moral v bolnici v Celju iskati pomoči. Potreben bi bil tukaj zdravnik. — V kolodvorski tobakarni so razglednice na prodaj z napisom »Steinbrück«. Zakaj se ta naziv ne nadomesti z našim »Zidanimost«? — V nedeljo, dne 21. t. m. se postavi v Loki pri Zidanemmostu temeljni kamen za novi gasilni dom. Vse pripoznanje gre sedanjemu načelniku narodnjaku g. R. Jarčiču, ki se vztrajno in požrtvovalno trudi, da bo kmalu zgotovljen prepotrebni gasilni dom.

Ljubno v Savinji, dol. Na novem odru so se nam preteklo nedeljo predstavili naši mali umetniki pod spretnim vodstvom g. učitelja Rainerja v prelepi igrici »Pogumni Tonček«. Nič manj nas ni zadivila dovršena izvajana mična igra kot zares prekrasen oder, katerega je napravil g. učit. Rainer sam.

Nemalo truda in dela! Od Božiča sem mu je posvečal ves svoj prosti čas. — Hvala in čast mu!

Luče. Slučajno mi je prišla v roke številka »Slov. Narod«, kjer naš gosp. župnik priporoča napravo novih cest in železnic — sedaj v Jugoslaviji! — Češ, če jih pa ne napravi, tisto, tamkaj, ono, drugo, pa nam je Jugoslavija izrazita mačeha! Potem pa le lop po njej! O, da! Gospod župnik! Kdo bolj rabi te ceste nego ravno mi, in tudi naša srčna želja je, da bi jih dobili prejko prej. Ampak, gosp. župnik! Kdo pa je bil tisti, ki je zavrnil vojne ujetnike, ki bi naj delali cesto prek Volovljeka na Kamnik? tisto cesto, ki jo danes zahtevate od države? Kdo se je že tako bal za lučke ženke in dekleta, da bi jih ruski ujetniki ne pohujšali?! Ja, ja! — Radi Vaših neumnosti nimamo danes Lučani in država tako potrebne ceste, ki jo zahtevate od izmzgane države. Danes pa, ko vse sega po mladi državi, pa udarimo še mi! Ali Kumrovemu Tonu to ni znano?

— Prevalje. (V l o m.) V Naverškem vrhu je bilo dne 11. t. m. vlomljeno v hišo Antonije Božnik. Tat je pobral 13 m domačega platna, žensko obleko in različno perilo v vrednosti 5200 K. — Vloma se sumi nekega Blaža Santnerja iz Bober, okraj Velikovec, ki je 5. aprila pobegnil iz zaporov okrajnega sodišča v Velikovec, kjer je bil zaprt radi suma umora in tatvine.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru.

Otvoritev Pokrajinske obrtne razstave se vrši tik pred zaključkom ljubljanskega velesejma. Računati je s tem da bodo vsi posetniki tega velesejma, bodisi z inozemstva in iz vseh delov naše države, obiskali tudi mariborsko pokrajinsko razstavo. Obrtniki iz Hrvaške in Srbije, kjer obrt še ni tako razvita, kakor pri nas v Sloveniji, si bodo razstavo korporativno ogledali. Le samo s tem je zajamčen uspeh razstave. Pri tej priliki moramo pokazati, kaj zamore naša domača obrt. Dokazati moramo, da nismo več odvisni niti od Avstrije, niti od ostalega inozemstva. Beograjski in drugi trgovci in odjemalci pa se bodo ob tej priliki lahko uverili, da isto blago, ki ga naročajo iz inozemstva, in za katerega plačujejo visoko carino, lahko dobe doma — pri nas. S tem pa bomo vzbudili tudi več razumevanja za obrtni stan in za razvoj obrti, ki igra v vsakem narodnem gospodarstvu tako važno vlogo. Za to pa se mora vsak obrtnik, ki se tega zaveda in ki mu je ležeče na tem, da se naša obrt razvije in obrtni stan dvigne na ono mesto, ki mu pristojno, zanesljivo udeležiti te razstave. Uspeh pa je odvisen predvsem od skupnega dela vseh panog obrti. Le, če bodo vse panoge, vse obrti zastopane v častnem številu — in o tem ni dvoma — si bomo priborili upoštevanje in spoštovanje. Zato: vsi obrtniki na plan!

Prijavnice za Pokrajinsko obrtno razstavo so se razposlale vsem obrtnikom, industrijalcem itd. ter se morajo najkasneje do 1. junija izpolnjene vrniti odboru. Vsi oni, ki bi slučajno še ne bili sprejeli prijavnice, se naprošajo, da nemudoma javijo svoj naslov odboru Pokr. obrtne razstave v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 22.

Vse obrtnike ponovno opozarjamo, da je razstavni odbor znižal najemnino za prostore od 50 na 25 din. za kvadratni meter, da s tem omogoči vsakemu obrtniku udeležbo na razstavi. Pozivamo vse obrtnike, da se odzovejo povabilu odbora in se razstave, ki je za razvoj in procvit obrti neizmerne važnosti, zanesljivo udeležijo.

Ljudska knjižnica Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/2 10.—1/2 11. ure in ob četrkih od 1/2 19.—1/2 20. ure Mladinski oddelek ob sobotah od 18. do 19. ure.

Mariborske vesti.

Maribor, 20. maja 1922.

m Dar našega gledališča kralju o priliki poroka. Fotograf Vlačič v Gosposki ulici je izdelal krasne slike članov našega gledališča, katere je opremil umetni knjigovez Vahtar s krasnim skupnim okvirjem. Slike pošlje naše gledališče kralju kot poročni dar. Čudno pa se nam zdi, da na sliki ni nekaterih in to celo prvih članov, kakor na pr. g. Skrbniška, gđc. Mezgečeve, ge. Dragutinovičeve itd. Kdo je to zagrešil?

m Šolske maše — kulturni boj. Z ozirom na »Stražin« napad na učiteljstvo radi šolskih maš smo prejeli še sledeče: Gospodje iz desnega brega Drave so se zelo razburili, da se učiteljstvo ne pokori glede šolskih maš brez pogodno njihovim ukazom ter so dali tej svoji jezi duška v zadnjih številkah »Straže«. Čemu toliko razburjenja, saj pa je vendar umevno, da se mora pokoriti učiteljstvo v prvi vrsti šols. oblastim in ako Vam kaj ne ugaja, pomenite se z njimi, seveda na primernem način. Časi, ko je imeja duhovščina nomenj. oblast nad šolo in učiteljstvom, so daleč za nami in se ne vrnejo več, četudi bi dosegli gospodje slovensko avtonomijo, po kateri tako hrepene. O to bi bila avtonomija in ljudstvo bi imelo besedo, kaj ne? In takrat gorje tebi, učiteljstvo, na mah bi te pomandrali na tla in posebno uboge mariborske nadučitelje, na katere že sedaj brusi dopisnik svoje zobe, da jih raztrga na kose. Le dajmo se! Gospodje pa naj malo pomislijo, da nismo v kaki zakotni gorski vasi, ampak živimo med ljudmi, ki imajo nekaj možgan, katere si upajo tudi uporabljati: živimo med ljudmi, ki vedo ceniti šolo in učiteljstvo ter se ne bodo dali slepo nahujskati. Prav lahko se Vam pripeti, da proti učiteljstvu naperjena ost zadene prav občutno koga družega. — Da župan učiteljstvo štiti, je le vse hvale vredno, o kakem podžiganju od njegove strani pa ni govora. — Kar se tiče nedeljnega pouka, sicer niso uvedli učitelji, pač pa so ga priporočali, ker ga smatrajo za primernejšega in se mu tudi gg. katehetje niso protivili. Šola je na vsak način pridobila, zamud je manj, otroci, če se kateri potepa, so prej izostajali po cele dneve, dočim je tega opazovati nekaj manj, ker ima vsak dovolj prostega časa popoldne. — Zakaj se oglašajo ravno desni breg Drave? Ali so tam najbolj brezumni učitelji, kaj še. Ampak tukaj je šolski okoliš zelo obsežen, nekateri otroci morajo že hitro po 6. uri iz doma, ako hočejo pravočasno k maši in potem brez tople jedi ostati v šoli do 1. ure popoldne in to dvakrat na teden. Mislimo, da je le človekoljubno, ako se učiteljstvo in šolske oblasti zavzamejo za te. Na levem bregu je stvar drugačna; tukaj so šolski okoliši manjši, vključ temu je bila v stolni župniji določena ena tedenska in ena nedeljska maša, a frančiškani se pa zadovoljujejo le z nedeljsko šolsko mašo. In še en vzrok je, da na levem bregu ni pritožb in ta je, da imajo tam bolj strpljivo in taktne katehete, katerim je za složno delovanje z učiteljstvom. Toliko malo v pojasnilo v tej preporni točki.

m Wrangl v Mariboru. Kakor smo izvedeli; so se mudili te dni v Mariboru znani ruski caristični general Wrangl ter nadzoroval svoje tukajšnje pristaje. Mi nimamo prav gotovo ničesar proti ruskim beguncem, ki so si poiskali pri nas zavetja pred boljševiskimi preganjanji, nasprotno pokazali smo opetovano, da jih smatramo za bratske goste, kljub temu pa nas to ne ovira, da ne bi izrazili svojega neodobravanja, da se zloglasni carist in reakcionarje Wrangl kreta po naši državi kot nekak suveren ter inspiciira svoje podanike. Tem manj, ker nam to škoduje pred ostalo evropsko javnostjo in otežuje z resnično rusko vlado v Moskvi, ki bo, kakor vse kaže, tudi ostala. Še manj pa odobravamo to sedaj, ko smo izvedeli, da so se ravno Wranglovi »podaniki« na Dunaju vdeležili zaдушne maše za carjem Nikolajem in cesarjem Karlom! Če hoče biti Wrangl pri nas, dobro, toda potem naj se obnaša kot gost in ne kot general in suveren.

m Tirolski Slovenci na potu v Maribor. Kakor poročajo prispe te dni v Ma-

ribor iz Južne Tirolske 30 slovenskih družin, večinoma železničarskih. To so Slovenci, ki so bili ob izbruhu vojne med Italijo in Avstrijo evakuirani iz Goriške na Tirolsko, kjer so ostali vse doslej. Prosili so za italijansko in pozneje avstrijsko državljanstvo toda njihove prošnje so bile z obeh strani zavržene in sedaj po opcijskem roku se na podlagi mirovne pogodbe morajo izseliti v Jugoslavijo. Kje bodo nastanili te reveže pri nas, ne ve nihče. Ob tej priliki pa bi bilo umešno, da bi se po italijanskem in avstrijskem vzgledu poslalo preko meje one Nemce, ki so optirali za Avstrijo in ki bi se po zakonu, ki določa enoleten rok, že morali izseliti. In teh je v Mariboru baje preko sto. Istotako bi se dalo te ljudi, ki pridejo iz Tirolske tudi zamenjati za one Nemce v delavnici južne železnice, ki pripadajo pravzaprav v Avstrijo in ki so tudi drugače s srečo onostran meje. Slučaj, kako postopajo Italijani in Avstrijci z našimi ljudmi, naj nam bo vzgled.

m Ruski pisatelj Kliment v Mariboru. V pondeljek dospel v Maribor ruski pisatelj N. K. Kliment, ki potuje v Pariz. G. Nikolaj Konstantinovič Kliment je znani ruski pisatelj, avtor treh romanov »Stari zvon«, »Veliki starec«, »Dva sveta« in publicističnega imena. V Odesi je g. Kliment vodil založništvo »Ruskaja kultura«. Tam je bil tudi vodja brzojavne agencije »Ruskult«, ki je posvečala posebno pozornost aktualnim slovanskim vprašanjem. V emigraciji se je nastanil v Splitu in obnovil svojo agencijo, ki naj daje širjemu svetu informacije o slovanskih zadevah. G. Kliment je človek modernih, demokratičnih nazorov. Njegovo predavanje bo gotovo vzbudilo v Mariboru posebni interes in ne bo nikdo zamudil, da bi ne slišal iz ust ruskega intelektualca o ruskem vprašanju in slovanski ideji. G. Kliment je prišel z velikim uspehom predavanja v Splitu in po drugih dalmatinskih mestih ter v raznih večjih mestih Jugoslavije.

m Ljudska univerza. Sinoči je predaval g. prof. dr. Lj. Livko o ilirskem gibanju. Njegovo lepo predavanje je vzbudilo mnogo zanimanja za današnji problem jugoslovenskega edinstva. »Ljudska univerza« namerava prirediti še par zanimivih predavanj; zasnovan je tudi propagandni večer za naše morje v zvezi s klubom jugoslov. pomoraca v Zagrebu.

m Za Slovansko Čitalnico v Mariboru je vdova profesorja gospa Koprivšekova podarila 50 K. Ta blagi čin pripravljamo v posnememo zlasti, ker živi gospa v jako skromnih razmerah. Lekarnar g. Vidmar je podaril za nedeljsko prireditev ves malinovce. Dobrotnikoma iskrena hvala!

m Pomožna akcija za gladujočo Rusijo. Ker tukajšnji odbor za pomoč gladujoči Rusiji namerava svojo akcijo završiti koncem tega meseca, se vljudno naprošajo vsi tisti, ki še niso vrnili nabiralnih pol oziroma niso vposlali svojih prispevkov, da to storé vsaj do 25. t. m., da se morejo potem računati skleniti in denar pravočasno odposlati gladujočim, tako da bo prispel na lice mesta še pred novo žetvijo. Odbor se tem potom še enkrat obrača do vseh onih, ki še niso prispevali v ta človekoljubni namen, da se spomnijo tistih, ki brez pomoči umirajo na stotisoče. — Proč z vsemi predsodki — bodimo ljudje usmiljenih src napram soljudem trpinom! Darove in nabiralne pole je oddati v blagajni okraj. glavarstva (soba 16) ali pa v Trgovski banki (Slov. ul.) Odbor.

m Predavanje Jugoslov. Matice. V pondeljek ob 20. (8.) uri priredi v mali kazinski dvorani ruski pisatelj K. Kliment predavanje o »Vseslovanskem vprašanju in boljševisizmu.« Pisatelj Kliment je priredil več uspešnih predavanj o istem vprašanju v Varšavi, Beogradu, Zagrebu in po drugih mestih Jugoslavije. Vstopnina znaša dva dinarja. Odbor J. M. vabi mariborsko občinstvo k obilni udeležbi.

m Brzovlak Budimpešta—Maribor—Inomost. V novem voznem redu, ki stopi v veljavo dne 1. junija se nahajajo nekatere važne izpremembe. Posebno važne spremembe so izvršene na naši koroski progi, kjer se uvedejo zopet brzovlaki iz Madžarske na južno Tirolsko. Na tej progi bo vozil brzovlak ob

2.30 ponoči ter se vračal ob 3.10 zjutraj. Brzovlaki bodo postajali na našem ožemlju le v Mariboru, Dravogradu in Prevaljah. Budimpeštanski vlak bo vozil iz Maribora ob 4. uri zjutraj proti Kanizi, postajal pa bo le v Ptuj, Ormožu, Čakovcu in Kotoribi.

m Mesto venca na grob so zbrali tipografi, gg. uredniki, litografi in pomožno delavstvo »Mariborske tiskarne« znesek 656 K, ki ga podarijo PTL v Mariboru. Pokojni knjigovez Zoričič je podlegel jetiki.

m Obrtno gižbanje v Mariboru. G. Gjuro Valjak je oddal svojo kavarno »Central« v najem g. Streharju, lastniku kavarne »Promenada«, ki ima tudi v Zagrebu pavarno, katero pa proda. Najemnina za dobo 5 let znaša nad poldrugi milijon kron kot odkupnina, poleg tega pa plača najemnik še 36.000 kron prave letne najemnine. Nova kavarna g. Valjaka starejšega v parku bo vsled slabega vremena dograjena komaj koncem tega meseca ter se otvori 3. junija.

m Dunajske tvrdke obiskujejo privatne stranke. Trgovski gremij poroča: V zadnjem času prepotuje naše kraje zopet več čifutskih potnikov iz inozemstva, kateri obiskujejo privatne stranke ter jim penujajo svojo rebo. Ne le, da nima nobena inozemskih tvrdke pravice obiskovati privatne stranke ter prejemati naročil, imeli pa bodo tudi naročniki mnogo sitnosti pri sprejemu blaga in s plačili, ker je treba nabaviti devize itd. Tako se nahaja že nekaj dni tukaj potnik neke tvrdke Tröstl iz Dunaja, ki prodaja privatnikom pisarniške potrebščine in druge. Take ljudi je treba takoj ovaditi ter potom policije poslati tja, kamor spadajo.

m K pasji steklini v Mariboru. Mestni magistrat razglasa: Z ozirom na dejstvo, da se je v mestnem področju ponovno ugotovil slučaj pasje stekline in je bila neka deklica ugriznjena, vsed česar je morala v Pasteurjev zavod v Zagreb, se v izogib brezobzirnih kazenskih posledic ponovno opozarja lastnike psov na določila razglasa glede pasjega zapora in se jih v njih lastnem interesu pozivlja, da vsako sumljivo obolenje svojih psov takoj prijavijo. Konjač je zopet dobil ukaz dneвно loviti pse brez gospodarja in one, ki niso predpisano zavarovani in jih mera takoj pokončati. — Zupan Grčar s. r.

m V Mariborsko kočjo se vabijo to nedeljo vsi planinci k otvoritveni veselici. Za veselo razpoloženje se bo skrbelo po prav planinskih navadah.

m Predavanje o vrtnarstvu. Na tuk. vinarski in sadjarski šoli se vrši v nedeljo, dne 21. maja ob 10. uri predavanje o vrtnarstvu in nato razkazovanje tamošnjega vrta in pritlikovega drevja. Povabljeni so vsi, ki žele pouka v vrtnarstvu.

m Odsek amaterfotografov S. P. D. priredi sledeče izlete, na katere vabi svoje člane in prijatelje. Jestvine vzeti s seboj! Dne 25. maja popoldanski izlet na meljski hrib. Odhod s Trga svobode ob 14. uri. Dne 27. maja na Urško. Odpelje se ob 15. uri s glavnega kolodvora do Guštanja. Dne 4. in 5. junija povedom prihoda Turistovskega kluba »Skala« iz Ljubljane sodeluje pri izletu na Pohorje. — Odbor. — Obenem se namerava ustanoviti poučne večere o fotografiranju; za kar je treba, da se prijavijo oni, kateri imajo resne zanimanje za to stvar do 1. junija pri načelstvu, Krekova ul. 5 I.

m Položaj v delavnici južne železnice je danes neizpremenjen. Zjutraj je prišlo več delavcev pred delavnico, ki pa so kmalu zopet odšli. Delavnico in ostale obrate, kjer je delo ustavljeno, straži orožništvo in varnostna straža. Povsod vlada mir.

m Dirjanje avtomobilov. Pri nas se je zopet razpaslo ono nesmiselno dirjanje avtomobilov po ulicah, kakor na kakem dirkališču. Krmarji avtomobilov — navadno pa posestniki sami — se s tem posebno radi ponašajo. Včeraj je tak divjak prevrnil na Tržaški cesti voz posestnika Čičeka iz Kamnice ter mu napravil 1500 K škode. Avtomobil se za ponesrečena ni niti zmenil ter dirjal nemoteno naprej. Ker pa je številka avtomobila znana, bo seveda prejel zasluženo plačilo.

m Posledice pijančevanja in nemo-

čeno železničarko Elizo Čeh. Čep je znan nasilnež ter se preživlja s popravljanjem dežnikov in brusil britve in škarje. Že več dni je popival Čep s svojo priležnico, očetom in sestro po Pobrežju. V pijanosti so se včeraj zvečer krog 6. ure vsi skupaj med seboj sprli. Med preprirom je Čep potegnil nož ter prerezal svoji priležnici trebuh tako, da so ji čreva izstopila. Nesrečnico je rešilni oddelek prepeljal v bolnico, kjer pa bo brzokone podlegla zadobljeni 18 cm dolgi rani. Čepa so vtaknili v zapor.

m Ponesrečeni izlet. Dne 8. maja popoldan je napravil neki visokošolec iz Maribora na svojem dvokolesu izlet v Rošpoh. V gostilni Petra Lovrenčiča se ga je do dobra nalezel. Ko se je vračal domov, ga je njegov konjiček zvrnil v jarek, kjer se je iztreznil, obenem pa v svoje presenečenje opazil, da ni kolesa in klobuka. Tako je imel drugi dan ne samo težko glavo vsled preveč zavžite pijače, ampak tudi težko glavo po izgubi dragega mu kolesa in klobuka; to si bo še bolj zapomnil, ker je uzmovič kolesa in klobuka do sedaj nepoznan.

m Priljet dolgoprstnež. Policija je včeraj aretirala nekega Franca Krambergerja iz Sv. Marjete, ker je ukradel na kolodvoru dva soda po 600 litrov ter jih prodal nekemu sodarju v Krčevini. Kramberger je tudi osumljen, da je ukradel in prodal neko kolo. Predan je v sodnijske zapore.

m Kaj vse kradejo. Heleni Marko v Radvanju so v minuli noči ukradli dosedaj neznanu storilcu pet cvetličnih lončkov s cvetlicami. Niti cvetlice niso več varne pred tatovi!

m Pazite na otroke. V petek popoldne je peljal Franc Dvoršak z dvo-vprežnim vozom čez Glavni trg. Ko je zavil proti mostu, je nenadoma letel 2-letni sinček Josipa Breščaka čez cesto ter tik pred konji padel. K sreči se je vozniku posrečilo, zaustaviti konje. Otrok si je le malo odrk kožo na rokah, kaj lahko pa ga bi bili konji pohodili.

m Pozor pred goljufi. Glasom poročil, ki jih je sprejel naš konzulat v Švici iz Madrida, obstoja v Madridu mednarodna družba goljufov pod imenom »Etablissemento novelty« oziroma »International office novelty mundial artistica, Madrid, Calle Feraz 13—15.« Ta družba razpošilja raznim privatnim osebam prospekte, za prodajo raznobarnih razglednic. Od naročnikov zahteva 15 frankov naplačila. Ko pa sprejme denar, ni o družbi nobenega glasu več. Ker je mogoče, da tudi tukaj poskusi svojo srečo, svarimo pred kupom teh »razglednic«.

m Opozarjamo na novodošla original angleška sukna v trgovini Josip Karničnik, Gosposka ulica 15. in Grajski trg 1. Oglejte si izložbe in zalogo.

m Prošnja za dve ubogi vdovi. V veliki bedi živita v Mariboru dve vdovi, ena z 2 bolnima otrokoma in ena s 5 otroci. Usmiljena srca se prosijo, da izročijo podpore zanje v našem uredništvu, kjer so tudi imena obeh na razpolago.

m Darovi za gladujočo Rusijo. Selska vodstva ozir. učiteljstvo naslednjih šol: Vuzenica 278 Din., Spod sv. Kungota 20 Din., sv. Duha n. O. V. 20 Din., Pobrežje 108 Din., St. Ij 45 Din. Nadalje so darovali: Tov. Viljem Freund 1100 Din., dr. Karl Skapin odvet. 130 Din., K. Hausmaninger 100 Din., Občani trga Marenberg 92 Din., Zadr. banka v Splitu podr. Marib. 250 Din., Iv. Pelikan, slašičar 50 Din., Fran Weiler, trgov. 25 Din., Jul. Fleischbach 25 Din., V. Kühr 100 Din., K. Robus pekarna 50 Din., Tvrdka Marini Dolček 50 Din., Mirosl. Prull, lekarnar 20 Din., hotel Zamorc 70 Din., Narod. banka SHS. 100 Din., R. Nipič 30 Din., Joh. Schmidt 30 Din., ljublj. kredit. banka (uradništvo) 1135 Din., Jugoslov. Union banka (uradništvo) 370 Din., tiskarna sv. Cirila 155 Din., Sped. tvrdka Balkan 180 Din., elektr. družba Elin 185 Din., Mestni kino kot čisti dobiček dobredelne predst. 549 60 Din., dr. Firtas notar in pis. osobe 100 Din.; od zadrage mesarjev v Mariboru so darovali naslednji gospodje (mesarski mojstri) Albert Achtig 100 Din., Roman Brežčnik 20 Din., Franc Bach 10 Din., Franc Filipič 100 Din., Blaž Gsellman 15 Din., Josip Golob 30 Din., Franc Helmer 60 Din.

Anton Holmec 30 Din., Anton Horvat 30 Din., Avgust Kramberger 100 Din., Rupert Lederhas 25 Din., Anton Nendl 25 Din., Vincenc Pirš 30 Din., Franc Pergdolt 100 Din., Rudolf Solak 20 Din., Jakob Stranz 20 Din., Franc Uršič 20 Din., Ivan Wombek 25 Din., Jožef Welzl 20 Din., Friderik Weitzel 10 Din., Friderik Wutte 10 Din., Franc Zokalj 10 Din., Anton Tavčar, prekajevalec 50 Din., Mihael Holmec 50 Din. — Skupaj s sprejšnjimi darovi 35.452,43 Dinara.

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Narodno gledališče.

Repertoar:

Sobota 20. maja: „Borba“. Ab. C.

Nedelja 21. maja: „Kirke“. Lud. pred. 1. r.

Torek 23. maja: „Borba“. Ab. A.

Dramatična šola. Pouk dramatične šole se vrši v nedeljo, dne 21. maja ob 9. uri dopoldan.

Kultura in umetnost

x V sobotnem koncertu »Mladostie« bodo zastopani malone vsi srbski in hrvatski skladatelji. Od slovenskih se boje Fajgljeva »Stara ljubezen«, na katero se spominjajo rodna pesem, na katero se spominjajo le starejši pevec in Devova »Kvišku le plava moje hrepenenje«, o kateri je pisal dr. Gojmir Krek v »Novih akordih«, da se zamorejo tega zbora lotiti le zbori z globokimi in plemenitimi basji. Nežna ubranost prvega dela in njegove repetitije izključuje trpke glasove. Precej bogata modulacija bo tudi drugim glasovom napravila marsikatero preglavico. Radi tega se pogumni pevovodje in pevci ne bodo vstrašili težkoč, temveč jih bodo ravnali v mikale, da zastavijo vse moči v kolikor možno dovršeno prednašanje ubranosti polne skladbe. Ta zbor je Ljubljanska Matica pred leti proizvajala, toda s slabim uspehom. Zanimivo je, da priredi v soboto dne 20. t. m. praški »Hahel«, ki je lansko leto gostoval v Mariboru, v Smetanovi koncertni dvorani v Pragi jugoslovenski koncert, na katerega vspredu so isti hrvatski in srbski skladatelji, kakor pri koncertu »Mladostie« v Mariboru. Opozorjamo, da se prične koncert točno ob 8. uri. Spored koncerta je sledeči: I. del umetni zbori: Manojlovič: Prizrene stari. Josefovič: Zdrava Marija, Milojevič: Moje Lane, Dev: Kvišku plava moje hrepenenje, Hatze: Večernje Zvono, Bersa: Prvi snijeg. II. del narodne pesmi: Grgošević: U čas dok akšam čita, (Bosna.) Stolzer: Ejdemo dimo, ide mo, (Medjimurje.) Krašna: Od, dekla dekla, (Hrv. Zagorje.) Mokranjac: Mirjamo (fragment). Konjović: Pod pendjeri (Bosna). Čanič: Oj jesenske duge noči (Slavonija), tri varijante. Fajgl: Stara ljubezen (Kranjska). Josefovič: Jadri brode (Istra). Dobronič: Jadovanka (Srbija). Bersa: Popuhnil je fihli vetar (Hrv. Primorje). Mokranjac: XI. rukovet (Srbija). Vstopnice od 7. do 11 dinarjev v predprodaji v trgovinah Brišnik in Höfer.

x Večer baleta in ritmičke v našem gledališču. Sinoči je nastopila v našem gledališču pred precej številnim občinstvom ljubljanska plesalka gđ. Lydijsa Wisjakova in si na mah osvojila vse navzoče. Komaj 16 let je stara gđ. Wisjakova, toda umetnica je, na katero smo lahko ponosni in od katere pričakujemo še veliko, zelo veliko. Z nastopki v najrazličnejših plesih je pokazala, da ji je plesna umetnost visok in resen smoter, kateremu se udaja vsa in popolnoma. Nekateri njeni nastopi so ugaljali tako, da jih je morala ponoviti in ko je izčrpala program, nam je bilo vsem žal, da je že končala. Upamo, da nas kmalu zopet obišče s svojo očarujočo, svežo, gibčno, mladostno umetnostjo.

Borba. Pomotoma je izostalo na lepaku ime ge. Šetinske, ki igra ulogo Anthonyjeve hčere in Underwoodove soproge Enid. — Pohištvo za četrto sliko je iz prijaznosti posodila tvrdka Preis, Gosposka ulica.

Koncert narodnega železničarskega glasbenega društva »Drava«. Ponovno opozorjamo sl. društva in cenj. občin-

stvo, da se vrši prvi letni ljudski koncert imenovanega društva nepreklono dne 1. junija ob 20. uri v Götzovi dvorani. Nastopijo društveni moški in mešan zbor s solisti ter društveni orkester. Iz prijaznosti sodeluje operna pevka gđ. Slava Mezgečeva. Na sporedu bodo tokrat zastopani pred vsem štajerski skladatelji. Podrobnejša obvestila slede.

Sokolstvo.

o Vsi bratje, ki ne telovadijo redno, pa imajo svoj kraj, ali ki hočejo letos ob katerikoli sokolski prireditvi nastopiti v kroju, se morajo udeležiti vadbe redovnih vaj, ki se vrše vsak ponedeljek ob pol osmih zvečer v telovadnici drž. realke. Začetek v ponedeljek dne 22. maja ob pol osmih zvečer. Vsak udeleženec dobi posebno potrdilo, brez tega bo vsakdo brez izjeme izključen od sokolskih sprevodov. Da si prihranite neprijetnosti in pripomorete do brezhibnega nastopanja, pridite vsi prizadeti. Zdravo. — Prednjaški zbor.

o Pešizlet k Sv. Urbanu priredi »Sokolsko društvo« v Mariboru v četrtek dne 25. maja. Zbirališče ob 13. uri pred Narodnim domom. Obleka navadna z znakom. Izlet je obvezen za vse člane. — Zdravo! Odbor.

o Sokolski dom v Kninu. Danes v nedeljo se vrši v Kninu v Dalmaciji slavnostna otvoritev novega Sokolskega doma, za katerega so kninski »Sokoli« dolgo zbirali prispevke.

o Okrožni zlet mariborske sokolske župe dne 18. junija v Rušah.

o Sokoli na Teznu. V soboto se je ustanovil na Teznu odsek Mariborskega Sokola. Na dobro obiskanem shodu v gostilni Visočnik je predaval o pomenu in razvoju Sokolstva starosta Mariborske Sok. župe br. Pivko in starosta Mariborskega Sokola br. Sernee. Telovadilo se boče v »Tvornici kola«, kjer se uredi velika dvorana v telovadnici, za kar gre največja zasluga ravnateljstva tvornice g. Frangežu. Odbor ima tudi lastnega vadiatelja v osebi vzornega načelnika Ambrožiča, ki je bil načelnik v Rušah in Ravni gori. Odbor šteje sedaj 17 telovadcev obrtnega in trgovskega naraščaja, 14 članic in 14 članov. Upati je, da bo ta odsek postal kmalu društvo in bo delovalo živahno za sokolsko idejo na Teznu. Zdravo!

Sport.

: Danes »Maribor« kontra »Rapid«. Danes ob 17. uri se prične velika borba za prvenstvo »Maribora« med I. slovenskim sportnim klubom »Maribor« in Sportvereinigunig »Rapid«. V predigri, ki se prične ob 15. uri, si nasprotujeta rezervi obeh klubov. Odločilno tekmovanje je vzbudilo velikansko zanimanje in napetost.

: Naraščaja »Maribora« igrata ob 9. uri in 11. uri na prostoru »Maribora« proti II. in I. naraščaju »Rapida«. Vstopnina prosta.

Objave.

§ Orkester Glasbene Matice v Mariboru. V ponedeljek 22. t. m. točno ob 20. uri važen sestanek radi izleta na Pohorje. Pridite vsi!

§ Restavracija »Halbwild«. Danes v nedeljo v krasnem vrtu predpoldanski koncert. V torek dne 23. maja veliki vrtni koncert s sodelovanjem godbe glasbenega orkestra »Drava«. Glej inšersatni del.

§ Prostovoljno gasilno društvo v Račjem priredi dne 2. junija veliko vrtno veselico, na kar že zdaj opozarja sosedna društva, kakor tudi slavno občinstvo. Veselica bode ena najlepših v okolici in so že priprave v polnem teku.

§ Vabilo k rednemu plenarnemu zboru društva hišnih posestnikov v Mariboru in okolici ki se vrši dne 25. maja 1922. ob 10. uri dopoldne, v Götzovi dvorani. Dnevni red: 1. Poročilo o dejanju odbora v društvenem 1. 1921. 2. Odobrenje računov poročila za leto 1921. 3. Volitev odbornikov. 4. Volitev treh pregledovalcev računov. 5. Določitev članarine za leto 1922. 6. Sklepanje o predloženih predlogih. — Predlogi morajo se priglasiti pri odbo-

ru 3 dni pred zborovanjem. 7. Sedanji položaj hišnih posestnikov. 8. Poročilo o novem stanovanjskem zakonu in predlogih za pravilnik k temu zakonu. 9. Slučajnosti. Odbor.

§ Utekla je v sredo psica jerebičarka črno-sivkaste barve; sliši na ime »Jela«. Kdor bi jo našel, naj jo odda dr. Brenčetu, finančno okrajno ravnateljstvo.

Izpred sodišča.

Maribor, 18. maja.

Tat.

Posestnikov sin Franc Brančič iz Rotmana, okraj Ptuj, ki je že dvakrat radi tatvine predkaznovan, se je zagovarjal pred okrožnim sodiščem zopet radi istega delikta. Konec sept. do 7. oktobra 1921. je bilo v noči v ptujski okolici pri desetih posestnikih vlomljeno v hiše, oziroma v kleti. Odnešena so bila različna jedila, več pijače, perilo in druge stvari. Sumničilo se je današnjega obtoženca, ki vse tatvine prizna. Obsojen je bil na 8 mesecev težke ječe.

»Sodnija me naj... piše!«

21letna Jožefa Žgonca, žena strojnega ključavničarja, bivajoča v Rajčevi ulici 2, je bila radi progreska po §§ 23. in 104. srb. k. z. obtožena. Dne 6. marca je bil višji stražnik Ivan Stok pozvan od lastnika hiše Raičeva ul. 2, kjer stanuje obtoženka in mož, da naj intervenira, ker Žgonca razbija šipe in grozi ljudem. Z ozirom na razburjenost Žgonca je poslal Stok po drugega stražnika, da mu pride na pomoč. Oba sta potem aretirala rabijatnega moža v stanovanju ter ga hotela odpeljati na stražnico. Nato je planila obtožena med svojega moža in oba stražnika, da bi na tak način preprečila aretacijo svojega moža. Stražnika pa sta jo s silo odrinila in potegnila moža seboj. — Ker je žena močno kričala, jo je stražnik Mervič svaril, naj ne kriči, da se bo zadeva uredila pri sodišču, nakar mu je razburjena žena odgovorila: »Krucifiks, sodnija me naj v r... piše.« Obtoženka, ki prizna samo, da se je oklenila svojega moža okrog vratu, ko sta ga stražnika hotela odpeljati, je bila obsojena na 100 Din. globe.

Zaradi zakona o pobijanju draginje.

Mariborski trgovec Pšunder se je zagovarjal pred okrajnim sodiščem radi prestopka po čl. 6 zakona o pobijanju draginje. Pšunder ni imel v svoji trgovini na vseh predmetih označenih cen. Sodba se glasi na 24 ur zapora in 200 Din. globe.

Gospodarstvo.

g Čebelarji! V nedeljo, dne 28. maja 1922. priredi potovalni učitelj za čebelarstvo gospod Jurančič enodnevni čebelarski tečaj v Jarenini. Dnevni red: Dopoldan od 8.—12. ure predavanje v zgornji šoli. Popoldan: od 2. uri naprej praktično pri vzornem čebelnjaku gospoda Valentina Toplaka. Čebelarji iz bližnje okolice, udeležite se tečaja polnoštevilno! Čebelarji, ki pridejo dalje in hočejo obed, naj nazonajo po dopisnici to tajništvu čebelarske podružnice v Jarenini, da se obed v gostilni pravočasno naroči.

g Uvoz prepovedanega blaga. Vsi trgovci in uvozniki se opozarjajo, da poteče rok za uvoz blaga, ki spada glasom Uradnega lista št. 25 pod uvozno prepoved, z dnem 31. t. m. oziroma 60 dni potem, ko je uvoznik prejel uvozno dovoljenje od ministrstva v Beogradu. To se daje splošno na znanje, da morejo gg. trgovci še pravočasno ukreniti potrebne korake, da se ta uvozni rok ne zamudi, ker bi morala pošiljatev po prekoračenju tega roka romati nazaj v inozemstvo. Kdor pa za uvoz svojega pred 31. marcem kupljenega blaga ni vložil prošnje, svedca ni več upravičen do uvoza.

g Dobava kruha. Komanda dravske divizijske oblasti v Ljubljani naznanja, da se zaključuje dne 7. junija t. l. ob 10. uri dopoldne pri Komandi mesta v Slov. Bistrici pismena neposredna pogodba za pečenje kruha iz državne moke za potrebo garnizije Slov. Bistrica. Predmetni oglas je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

g Dobava raznega materijala. Uprava smodnišnice (barutane) v Kamniku razpisuje na dan 27. maja t. l. ob 10. uri dopoldne v svoji pisarni ofertalno licitacijo glede dobave škatelj iz kartona, etiket, lesenih kroglic, leskovih obrocev, trdih drv, bukovih desk žebeljev, železnih in bronastih kroglic mreže iz medene žice, pločevinastih plomb, bele pločevine, angl. kositra, vijakov, preje, sukanca, mašil, platna (gradl), vreč iz papirnatega platna, kravine, jermenov, dokstrina, loja, kleja, mila, strošne lepenke, solne kisline, starinskih sveč, salmijaka, brezovih metelj, vžigalic, strojnega olja, tovtovne masti, pohišstva iz rjževe slame, šlap iz sukna, svedrov, žag, listov za žago ter nožev za stružne stroje. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtnice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Partija št. 55 in 56. Mojski turnir Pištani VII. kolo 14. aprila 1922.

Damski gambit.

Beli: Aljehin, črni: W.

1 d2—d4 d7—d5
2 Sg1—f3 c7—c5
3 e2—c4 c5×d4
4 c4×d5 Sg8—f6
5 Sf3×d4 a7—a6
6 e2—e4! Sf6×e4
7 Dd1—a4! Lc8—d7
8 Ds4—b3 Se4—c5
9 Db3—e3 g7—g6
10 Sd4—f3 Dd8—c7
11 De3—c3 Th8—g8
12 Lc1—e3 b7—b6
13 Sb1—d2 Lf8—g7
14 Le3—d4 Lg7×d4
15 De3×d4 Ld7—b5
16 Lf1×b5! a6×b5
17 0—0 Ta8—a4
18 b3—b4 Dc7—d8
19 a2—e3 Sb8—d7
20 Tf1—e1 Ke8—f8
21 d5—d6 Sc5—e6
22 Te1×e6! f7×e6
23 Sf3—g5 Dd8—b8
24 Sg5×e6! Kf8—f7
25 Se6—g5! Kf7—f8
26 Dd4—d5 Tg8—g7
27 Sg5—e6! Kf8—g8
28 Se6×g7! Kg8×g7
29 d6×e7 Sd7—f6
30 Dd5×b5
Črni se uda.

XVII. kolo, 25. aprila 1922.

Odklonjeni damski gambit.

Beli: Reti, črni: Opočensky.

1 d2—d4 d7—d5
2 c2—c4 c7—c6
3 e2—e3 Sg8—f6
4 Sb1—c3 Lc8—f5
5 c4×d5 Sf6×d5
6 Sg1—f3 e7—e6
7 Lf1—d3 Lf8—b4
8 0—0 Lb4×c3
9 b2×c3 Sd4×c3
10 Dd1—c2 Lf5×d3
11 Dc2×d3 Sc3—b5
12 a2—a4 Sb5—d6
13 Lc1—a3 b7—b6
14 Tf3—e5 f7—f6
15 Dd3—b3 f6×e5
16 d4×e5 0—0
17 La3×d6 Tf3—e8
18 f2—f4 Kg8—h8
19 Ta1—d1 Dd8—c8
20 e3—e4 g7—g6
21 Db3—h3 c6—c5
22 f4—f5 e6×f5
23 e4×f5 g6×f5
24 Tf1×f5 Sb8—c6
25 e5—e6 Te8—g8
26 Tf5—f7 Tg8—g7
27 Td1—f1
Črni se uda.

Match Maroczy — dr. Vidmar.

Kakor smo že poročali, delata mariborski in ljubljanski šah. Klub na to, da bi jugoslovenski champion dr. M. Vidmar in madžarski champion Geza Maroczy igrala 2 matchpartiji v Mariboru in potem 2 v Ljubljani. Dne 12. t. m. bi imel Maroczy prispeti v Ljubljano, dne 13. t. m. pa je mariborski šah. Klub prejel sledeče pismo, datirano Amsterdam 9. maja: »S hvaležnostjo potrjujem

Otvoritev vrta kavarne „Rotovž“.

Od danes dalje bo od lanskega leta znani in priljubljeni prahu in vetra prost vrt zopet odprt. Tu in inozemski časopisi na razpolago. Priporočata se za obilen obisk ob vsakem dnevnem času: **Alojz in Alojzija Käfer.**

Prosim, prepričajte se, da dobite najcenejše

obleke po meri pri Domin Fabjančič

MARIBOR, Jurčičeva ul. 5, I. nadstr. Zaloga češkega in angleškega blaga. 578 6-5

KONCERT.

V torek, dne 23. maja 1922 veliki vrtni koncert. Svira godba glasbenega društva „DRAVA“. Vstop prost. 787 Začetek ob pol 20. uri.

Zahvala.

Za prisrčna izraze sočutja ob bridki izgubi našega očeta, gospoda **M. J. NERATA** Solskega ravnatelja v pokoju itd. izrekamo vsem, ki so počastili njegov spomin s številnimi spremstvom na zadnji poti, vsem darovalcem venec, gospodom govornikom, zastopnikom raznih korporacij in predvsem za ginljive žalostinke svojo najiskrenejšo zahvalo. 797 **Nerati-ovi.**

Spreten kontorist (ali kontoristinja)

se sprejme takoj. — Pismene ponudbe na **tvrdko Kühar & Zemlič** zastopstvo industrije Greinitz, Cankarjeva ulica št. 26. 792

NAZNAJ LO.

Podpisani lastnik hiše na **Koroški cesti 3** vljudno naznanja p. n. občinstvu, da je prevzel v lastno vodstvo v imenovanu hiši se nahajajočo, že dobro znano gostilno „Kolo“ in da se bo potrudil, da bo nudil svojim cenjenim gostom najboljšo in najkulantnejšo postrežbo ter se za obilen obisk s tem najvljudneje priporoča. 786 **Valentin Glušič.**

Ribarsko orodje vseh vrst

od sedlej nadalje stalno v zalogi puškarna Kaiser v Ljubljani, Šelenburgova ulica. Edino razpečavanje za Jugoslavijo izdelkov znamenite firme Hildebrand, München. V zalogi so vse vrste najfinjših in preprostih palic, koles, vrvi, muh, trnkov itd. Vsem posebejnim željam se v najkrajšem času ugoti. Originalni katalogi firme se na željo takoj pošljejo. Reparaturne vse vrste orodja se sprejemajo. Razpečavanje ribarskih potrebščin se vrši pod prvotnim strokovnim vodstvom. 785

2-1 **Med. univ. Dr. Viktor Gregorič** naznanja, da se je nastanil v državnem zdravilišču **Rogaška Slatina** kot praktični zdravnik in boče od danes naprej ordiniral v vili **Dr. Hoisel.**

Prostovoljno gasilno društvo Studenci priredi dne 2. julija ustanovitveno **prireditel.** Natančni spored se objavi pozneje. 783 **Načelnstvo.**

Kolje.

za vinogradnike, cepano in žagano, v vsaki množini, po najnižji ceni za oddati. Naslov pove **uprava Tabora.** 790

olje

Trapistni, polemendolski in pravi švicarski emendolski **sir** Vsak dan sveže 775 **čajno maslo** priporoča najceneje **Hmelak in drug** Slomškov trg 6. Na veliko! Na drobno! Zahtevajte cenik!

Jos. Martinc Maribor 625 Galanterijska veletrgovina

Leseno pohištvo
Železno pohištvo
Tapetn. pohištvo
Pisarn. pohištvo
Posteljna oprava
Preproge
Zavese 617
Biago za pohištvo
Posteljno perje
izvanredna nizke cene v zalogi pohištva
Karol Preis
Maribor Gosposka ulica št. 30 Pirehanova hiša
Svoboden ogled
Centri brezplačno

Velika zaloga pohištva!

Če se hočeš poročiti in pohištvo si kupiti **le Zelenkinajpoprej v Solsko ulico pogledj!** Tamkaj spalnice ne štete, od najboljših kvalitete tam so klubske garniture znane preko Drave, Mure, tamkaj so jedilne sobe, tam preproge in podobno in še vse, kar kdo želi, 1804 pri **Zelenku** se dobi.

Ernest Zelenka

tapetar in sodno zapri-sežen strokovnjak **Maribor, Solska n. 5**

Mala oznanila.

Knjigovodja se išče za dnevni postranski zaslužek. Zmožen mora biti v vsem knjigovodstvu. Prednost imajo samo prvovrstne moči. Poizve se v upravi „Tabora“. 768 2-2
Gozdnega čuvaja sprejme občina Razvanje. 795
Dva uradnika se vzameta na hrano v bližini carinarne. Prisojna ulica 2 (za vilo Alvis) na Meljskem bregu. 765 3-2
Proda se ceno skoraj nova **spalnica** iz trdega lesa in kuhinja. Kie, pove uprava „Tabora“. 764 2-2
Proda se klavir za ceno 6000 kron. Nazlov v upravi. 794
Proda se: Omare, postelje, zastor, draperije, madrace, posteljna pregrinjala, namizni prt in dr. Vpraša se: Rotovski trg 8, I. nadstr., levo. 793
Dobro ohranjeno moško kolo (Puch) se ceno prod. Meljska cesta 41, pritriljeje. 784
Prodajam fino lakirano sobo iz trdega lesa, kakor tudi razno drugo pohištvo. Vicel, Glavni trg št. 5. 783 3-2
Drva in veje se ceno prodajajo na Pobrežju, Cesta na Brezja št. 55a. 781
Slatinske steklenice, snažno ter brez napake, kupuje v vsaki množini F. Zinauer, Aleksandrova cesta 45-II. 786
Utekla je psica-jerebičarka, ki služi na ime Jela. Odda se naj proti primerni nagradi g. dr. Brance, finančno ravnateljstvo. 791
Prazne zaboje, v zelo dobrem stanju po izredno nizki ceni, prodaja Tobačna glavna zaloga v Mariboru. 636 10-4
Jetika! Strokovni zdravnik za pljučne bolezni **dr. Pečnik** ordinira s izjemo torka in petka v St. Jurju ob j. z. Kupuje tudi njegove tri knjige. Navodila, kako do zdravja priti, ozdraviti. 483
Brivnica Frana Novaka na Aleksandrovi cesti št. 22 se priporoča. 3

Pristopajte k **Jugoslovenski Matici.**

Transjugo Dobavlja

d. d. najjeftinije 673
Zagreb, Mažuraničev trg 5 **traverze, željezo, eksere (čavli), vapno, cement, gips, trstiku, drot, daske i sav gradjevni material**
Telefon broj 27-60
Brzjavni: Transjugo.
Filijala: Beograd, Reljina ul. 2
Ispostave: Osijek, Široka ulica 8
Subotica kod Pinković i drug i Skoplje

Predno si nabavite darila za BIRMO

oglejte si največjo zalogo **zlatih** in **srebrnih ur, verižic, uhanov** in **drugih nakitov**, katere se vam nudi po znižanih cenah v novi trgovini **R. BIZJAK**, trgovina z zlatino in srebrnino **MARIBOR, Gosposka ulica št. 16.** 741 5-2

Jadranska banka Beograd.

Delniška glavica: Din. 30,000,000. — Rezerva: Din. 15,000,000.

PODRUŽNICE:
Celje, Cavtat, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

Naslov za brzjave: **JADRANSKA.**

Afilirani zavod:
FRANK SAKSER STATE BANK
82 CORTLAND STREET — NEW-YORK CITY. 226

KNJIGOVEZNA MARIBORSKE TISKARNE D. D.

KI JE NAJMODERNEJŠE UREJENA, SE **PRIPOROČA CENJENEMU OBČINSTVU, OBLASTVOM IN URADOM. PREVZEMA VSA V KNJIGOVEŠKO STROKO SPADAJEJOČA DELA.** **IZVRŠNA SOLIDNA CENE ZMERNE!**

Zaloga čevliev Dragotin Roglič, Koroška cesta 19, Maribor

komisijska zaloga pri Betki Lešnik, Gosposka ulica 14.

1astnega izdelka

Predaja trgovine.

Usojam si p. n. občinstvu v Mariboru in okolici vljudno naznati, da sem z današnjim dnevom izročil

svojo nadrobno trgovino s špecerijami, kolonijalnim blagom in železnino v Aleksandrovi cesti 23 gospodu **Sergeju Vabič**.

Mojo trgovino z železnino na debelo imam v isti hiši na dvorišču. Dolžnost mi je, da se svojim cenj. odjemalcem tem potom kar najtopleje zahvaljujem za mi dosedaj izkazano zaupanje ter prosim, da isto blagovoli prenesti na mojega naslednika.

Z odličnim spoštovanjem

J. Koražija, poprej **Silvester Fontana**
trgovina z železnino na debelo
Maribor, Aleksandrova cesta šte. 23.

Prevzem trgovine.

Usojam si cenj. občinstvu v Mariboru in okolici vljudno naznati, da sem z današnjim dnevom

prevzel trgovino špecerijskega, kolonijalnega blaga in trgovino z železnino na drobno, gospoda

J. Koražija, Maribor, Aleksandrova c. 23
poprej **Silvester Fontana**.

Vselej si bom prizadeval, da bom spoštoval trgovska načela svojega prednika, ki je na dobrem glasu ter da bom imel v zalogi le prvovrstno blago po brezkonkurenčnih cenah, vsled česar se nadejam, da si bom zasigural naklonjenost svojih cenj. odjemalcev.

Istčasno prosim, da se zaupanje prenese na mene ter beležim z odličnim spoštovanjem 780

Sergej Vabič, Maribor, Aleksandrova c. 23

SLOVENSKA TRGOVSKA DELNIŠKA DRUŽBA V LJUBLJANI.

POZIV k subskripciji novih delnic.

Redni občni zbor Slovenske trgovske delniške družbe v Ljubljani je sklenil dne 18. marca t. l. zvišati delniško glavnico

od K 5,000.000 na K 8,000.000

z izdajo

7500 novih delnic à K 400[—] nom.

pod sledečimi pogoji:

1. Dosedanji delničarji imajo pravico prevzeti na podlagi dveh starih delnic eno novo à K 440 prištevisi 5%, obresti od nominalne K 400 od 1. jan. do dneva vplačila.
2. Novi delničarji dobe delnice po kurzu K 480, prištevisi 5%, obresti od nominalne K 400 od 1. januarja do dneva vplačila.
3. Delnice druge emisije participirajo na čistem dobičku za leto 1922.
4. Nove delnice se bodo izročile proti vrnitvi začasnega potrdila podpisovateljem takoj po končani subskripciji.
5. Reparticijo delnic za nove delničarje si pridruže upravni svet.

6. Podpisovanje delnic nove emisije se vrši od 10. V. do 31. V. 1922 in sicer pri

- a) Slovenski trgovski delniški družbi, Ljubljana, Resljeva cesta št. 22;
- b) Slovenski trgovski delniški družbi, skladišče Rakek;
- c) Slovenski eskomptni banki, Ljubljana in pri vseh njenih podružnicah, in sicer: Novo mesto, Rakek, Slovenji gradec in menjalnici Slovenske eskomptne banke v Ljubljani, Kolodvorska ulica;
- d) Trgovski banki d. d., Ljubljana, Beethovnova ulica št. 10 in Trgovski banki d. d., podružnica v Mariboru.

7. Delnice se bodo izdajale v komadih à 1, 5 in 25 delnic.

Naša družba postuje špecielno v kolonijalni in špecerijski stroki samo na debelo. Ima svoje poslovne prostore in skladišča v Jastni hiši, Resljeva c. št. 22 blizu glavnega kolodvora. Vzdržuje tudi veliko skladišče na Rakeku in sicer s špecerijskim, kolonijalnim blagom ter deželnimi pridelki.

Delokrog družbe postaja čimdalje večji, poslovanje se je že dosedaj razvijalo povsem povoljno, a v bodoče se utegne razviti tako, da sedanja sicer visoka delniška glavnica nikakor ne bo zadostala.

Zato je potrebno, da se udeleži stehrnih starih delničar pa tudi sploh vsak trgovec na deželi podpisovanja novih delnic, da bude v bodoče naša zaloga tako bogata in tako raznovrstna, kakor si želijo to naši trgovci-delničarji.

V Ljubljani, dne 4. maja 1922.

718 3—2

Upravni svet Slovenske trgovske delniške družbe v Ljubljani.

Novo došlo

original angleška sukna

Gosposka ulica 15

747 6—4

Josip Karničnik, Maribor

Grajski trg 1

Velika izbira sukna za dame in gospode.

Oglejte si izložbe in zalogo!

Sprejme se takoj
več krojačev
samo prvovrstni delavci.

Vpraša naj se pri
Franjo Polanec
v trgovini

Josip Karničnik
Gosposka ul. 15.